

Collectietips

In het nieuws worden de gebeurtenissen in Oekraïne verslagen. In de praatprogramma's is aandacht voor de psychologie en historie van de twee landen en aanleidingen naar het conflict. Wat kunnen we leren van de literatuur en collectie, wat weten we over de geschiedenis en politiek van Rusland en Oekraïne en wat kunnen we leren over Poetin om het conflict beter te begrijpen? Daarover vind je hieronder tips. Daaronder staan ook andere bronnen die verwijzen naar andere literatuur.

Nederlandse fictie in Oekraïne

Oekraïne heeft niet vaak een rol in literatuur van Nederlandse schrijvers. Toch zijn er in het afgelopen decennium twee goed ontvangen boeken geschreven die zich daar afspelen. De een beschrijft een familieverhaal waarin de Oekraïense geschiedenis duidelijk een rol heeft, de ander heeft een aandeel in het verloop van de geschiedenis – of gelooft dat in elk geval zelf.

[Aleksandra door Lisa Weeda](#)

Lisa Weeda beschrijft de geschiedenis van haar Oekraïense familie. Haar grootmoeder Aleksandra en haar neef Kolja zijn de centrale personages, tegen de achtergrond van circa honderd jaar geschiedenis van de Oekraïne. Het is onmiskenbaar fictie en ook de tijdlijn is niet rechtlijnig verteld, maar heeft een hoop factoren die het huidige conflict in context brengen.

Beluister ook deze [podcast van TZUM](#) over het boek of bekijk de [Boektrailer 'Aleksandra'](#).

[Poubelle van Peter Waterdrinker](#)

Ook *Poubelle* (2016) speelt zich af in het licht van de oorlog in de Donbas. Het roerige leven van hoofdpersoneage Wessel Stols komt in de nasleep van de neergestorte MH17 uit op de Krim in het Oosten van Oekraïne. Als oud-europarlementariër houdt het hoofdpersoneage zichzelf (mede) verantwoordelijk. Destijds als verzet van Waterdrinker tegen de stilte

van de Nederlanders rondom de oorlog en de verdwenen MH17, inmiddels een literaire aanloop naar meer begrip voor de huidige situatie.

Vertaalde literatuur uit het Oekraïens

Wie een land wil begrijpen, moet zijn literatuur lezen. Maar er is slechts een handjevol boeken uit het Oekraïens naar het Nederlands vertaald. Wat geldt

überhaupt als Oekraïense literatuur? En welke werken moeten nodig vertaald worden? Thomas de Veen bespreekt met Michel Krielaars en Eva Peek in [De parels uit de Oekraïense literatuur](#), podcast van de NRC (4 maart 2022) een aantal vertalingen.

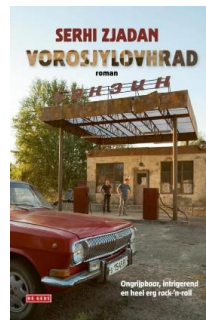
[Dagboek Majdan van Andrej Koerkov](#)

Deze essaybundel werd in 2013 door Koerkov gemaakt voor de Oostenrijkse uitgeverij Haimon. Hierin beschrijft hij in detail zijn ervaringen sinds 'Euromajdan', de protesten in Oekraïne toen bleek dat de president het associatieverdrag tussen Oekraïne en de Europese Unie niet zou ondertekenen. Het is een persoonlijk verslag van de gebeurtenissen geworden, dat vertelt over leven in Kiev in die tijd, tot en met de bezetting van de Krim.

[Vorosjylovhrad van Serhi Zjadan](#)

Dit derde boek van Serhi Zjadan uit 2010 geeft hem ook buiten Oekraïne enige bekendheid. In het boek komen de pro-westerse ideeën van de demonstrant naar voren. Door zijn poëtische schrijfstijl wordt hij ook wel de 'bard van Oost-Oekraïne' genoemd. Vooral het grijze, donkere Oost-Oekraïense landschap beschrijft hij in detail. Tegen die achtergrond probeert hoofdpersoon Herman in het zich onafhankelijk verklaarde Loehansk in het reine te komen met het verleden, terwijl hij in het heden op moet opboksen tegen oligarchen en maïsbaronnen. Daarmee is de geschiedenis van hoofdpersoon Herman gelijk aan die van Oost-Oekraïne: worstelend met het Sovjet-verleden, en zoekend naar een eigen toekomst.

Overige besproken titels zijn *De reis van dokter Leonardo* van Mike [Johansen](#), *De Rode Ruitertij* van Isaak [Babel](#), *Verre jaren – herinneringen uit het tsaristische Risland* van Konstantin [Paustovski](#), *My Final Territory: Selected Essays* van Yuri Andrukhovych en *Leven en Lot* van Vasili [Grossman](#).

Over Oekraïne

Ingeklemd tussen het 'Oosten' en het 'Westen'. Invloedssferen zijn hier niet nieuw; regelmatig werden de Oekraïners door bijvoorbeeld de Russen, het Habsburgse en Ottomaanse Rijk inzet van oorlog.

[Marc Jansen, Grensland Oekraïne](#)

Historicus en Oost-Europa-deskundige professor Marc Jansen schreef in 2014 de eerste en nog steeds beste Nederlandstalige geschiedenis van Oekraïne. Bij zijn erkenning van de met Russische hulp van Oekraïne afgescheurde gebieden Donetsk en Loehansk ontkende Poetin in zijn lange toespraak op de Russische televisie het bestaan van Oekraïne als een afzonderlijk land. Jansen beschrijft in dit boek hoe Oekraïne wel degelijk een natiestaat werd.

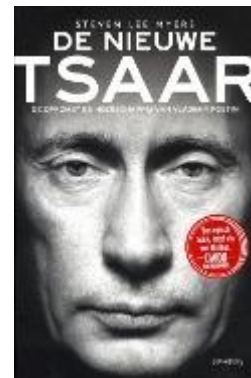

Over Poetin

In veel van de analyses van het huidige conflict in Oekraïne, wordt Poetin als een centrale figuur gezien – en niet alleen omdat hij degene is die tot de 'vredesmissie' of inval heeft besloten. Sinds 1999 heeft Poetin een grote invloed op de hele Russische Staat. Wat kunnen we leren van de 'nieuwe tsaar' om te begrijpen wat hij doet, en waarvoor we moeten oppassen?

[De Nieuwe Tsaar van Steven Lee Myers](#)

In de eerste westerse biografie van Poetin vertelt Myers over de manier waarop de Russische leider de media in zijn greep houdt. Centraal staan het steeds opnieuw uitschakelen van de oppositie en, een kleine bende jeugdvrienden en het teruggrijpen op de ideologie van het tsarenrijk en de Russisch-Orthodoxe kerk. Hij legt uit hoe het kan dat Poetin zo populair is, zowel onder nostalgische bejaarden als juist jongeren. Het gevaar ziet Myers in het zich steeds verder isoleren van de nieuwe tsaar, paranoïde en met achtervolgingswaan. Dit mondt uit in een biografie die leest als een roman en schetst scenario's over de toekomst van de wereld die het nieuwe, brutale en agressieve Rusland daarin speelt.

[We moeten het even over Poetin hebben](#) door Mark Galeotti

Een tweede Poetin-bundel verscheen in 2019 van de hand van Mark Galeotti. Hij maakt gebruik van veel niet eerder gepubliceerde Russische bronnen. De vlotte beschrijving zoekt vooral naar de persoonlijke drijfveren van de man die alweer anderhalf decennium aan de macht is in Rusland. Wat wil hij? En hoe verhoudt zich dit zijn verleden in de KGB en de Sovjet Unie?

Bronnen en meer lezen:

Een aantal bibliotheken hebben op hun website een rubriek [Meer weten over de situatie in Oekraïne](#)

Literair Nederland is een recensie site voor Nederlandstalige- en vertaalde literatuur. Zij zetten in het artikel [Lezen over Oekraïne](#) actuele titels (fictie en non-fictie op een rij).

Bibliotheek.nl

Wil je verder zoeken en meer lezen, luisteren of zien, dan is de [catalogus van Bibliotheek.nl](#) een goed begin. Tips voor zoekwoorden: Oekraïne, De Krim, Krimoorlog, Kiev, Odessa, Rusland, Sovjet-Unie, Russische Federatie, Poetin.

Voor nieuws en uitleg voor kinderen kun je ook terecht op de themapagina van Jeugdbieb [Oorlog in de Oekraïne](#). Met nieuws, maar ook leestips voor kinderen van 5-8 jaar.

De Krook (2022) *Rusland valt Oekraïne binnen*.
<https://gent.bibliotheek.be/oorlog-europa-conflict-rusland-oekraïne>. (21-3-2022).

Vijftien boeken om de oorlog in Oekraïne beter te begrijpen van *NRC Handelsblad*: <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/02/24/15-boeken-om-de-oorlog-in-oekraïne-beter-te-begrijpen-a4093513>

Internationale poëzie:

<https://www.poetryinternational.org/pi/country/26/Oekraïne/nl/tile>

[Poezie uit Oekraïne](#) (ILFU) of Poetry International